

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

in

trata'ragatorului [Ló-
vészkutosa], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu d' Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a
Pre sase lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Romanii a:
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune . . . 16 „ = 16 „ „
„ 3 „ . . . 8 „ = 8 „ „
Pentru insertiuni:
10 or. de linia, si 30 or. tacs'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu deschis
20 or. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 12. sept., 1871.
31. aug.

Abiè se terminara ceremoniele de intalnire a monarhilor si diplomatilor austro-prusesci in Salsburgi'a, si éta ca ne aflamu in una epoca a descoperirilor, combinatiunilor si a molcomirilor oficiale. Asiè diariile oficiale au inceput a ventilá velulu secretului, care planeza a sup'ra conferintelor despre infallibilitatea papei si despre cestiunea romana (papala). Anume foi'a oficiale „Deutsche R.-C.“ comunica, ca, afara de atitudinea ce voiescu a observá guvernele d'in Austria si Germani'a facia de cestiunea infallibilitatii, consultările ambiloru cancelari imperiali s'au estinsu si a sup'ra reportelor romane. Cátu despre conduit'a guvernelor nemtiesci facia de dogm'a infallibilitatii, ace'a e degià desemnata prin puse-tiunea luata de guvernulu prusescu in acéta cestiune, si pre care cancelariulu austriacu ar' fi aprobatu-o pre deplinu. Cu privire la cestiunea puterii lumesci a papei, se afirma ca ambii cancelari aru fi privitu-o de una afacere curatu in-terna a Italiei, éta cátu despre puterea lui spire-tuale s'a decisu, ca e detorinti'a Italiei d'a nu impedece pre santulu parinte in exercerea drepturilor sale spiretuale si d'a asigurá executarea legii de garantia. — Cu alte cuvinte, aceste descoperiri nu ni spunu alta-ce, decâtu ca s'au vorbitu multu despre cestiunea infallibilitatii, dar' nu s'a decisu nemica, si ca notele voru remané si pre venitoriu unic'a arma a guvernelor contr'a uncltirilor ieu-suitismului.

Resultatulu alegerilor dietali d'in Austria si convingerea, ca guvernulu va dispune in noulu Reichsrath despre ura majoritate de doue d'in trei parti, necessaria pentru a se poté esoperá revisiunea constitutiunii, pare ca au decisu pre aderintii partitei constitutiunale la una tactica noua. Ei adeca s'au resolutu a invetiá de la contrarii lor, si organele loru anuncia, ca acuma partit'a constitutiunala chiaru asiè va remané departe de Reichsrath, precum au facutu pana acum'a contrarii lor cu atát'a succesu. Venitoriu lu a aretá, daca acéta procedere a loru va corespunde scopulu la care tientescu, dar' la totu casulu ea reversa lumina sufficienta a sup'ra manuarii doctrinei constitutiunale prin anteluptatorii de pana acum'a ai parlamentarismului in Austria. Daca partit'a constitutiunale, carea in limbajiu vulgaru se numescu nemtii dedati o domni a sup'ra celoru-a-lalte popore, voiescu intru adeveru se remana departe de Reichsrath, atunci lucru naturalu ca ea inca trebuie se suferá, ca se i se faca totu ace'a imputare, ce a facutu-o cebiloru, si adeca cum ca ea tientescu intr'acolu d'a documentá imposibilitatea regimului constitutiunale in Austria. Cátu despre resultatulu alegerilor, meritulu e a se ascrie mai alesu alegerilor d'in Moravi'a, ca partit'a ministeriala va obtiené majoritatea de doue d'in trei parti. Si anume, la casu candu cheii si declarantii moravi si-voru tramine deputatii lor in Reichsrath, acestu-a se va compune d'in 60 de aderinti si cam d'in 138 contrarii ai constitutiunii, si estu-modu s'ar fi recu-ratu majoritatea de doue d'in 3 parti, necessaria pentru schimbarea constitutiunii. — Diariile guvernamentali d'in Vien'a ni comunicara dfilele trecute scirea, ca mai de curundu s'a realizatu in modu definitivu si impacatiunea cu provinciile Carniolii'a, Carinthi'a, Tirolu, etc., si ca aceste tiere inca sunt pre deplinu liniscite ca si Boemi'a. — cu tote aceste inse pana acum'a nu se scie prece base s'au realizatu aceste complanari, ca-ci guvernulu nu permite ca se se redice velulu, ci tiene inca in secretu negociatiunile lui cu corifeii natiunalitatiloru. Dar' nu va trebui se acceptamu multu, ca-ci preste câte-va dfile se voru intruni dietele differitelor provincie, si atunci guvernulu va fi silitu se iese la lumina cu planulu seu.

Guvernulu ungurescu s'a decisu in fine a procede cátu mai strictu contr'a episcopiloru renitenti d'in Ungari'a. In urm'a conduitei sale observata facia de cestiunea infallibilitatii, episcopulu d'in

Alb'a-Regia Jekelfalussy fu chiamatu de monarculu la Pest'a ad audiendum verbum regium. Scen'a se petrecu in consiliulu ministerialu de ieri, 11. l. c., la care s'a prezentatu si episcopulu infallibistu. In absintia Majestatii Sale, ministrulu-presiedinte Andrassy ceti unu autografu imperatescu, prin care monarculu desapropa si condamna in modu resolutu procederea episcopulu cu privire la publicarea dogmei de infallibilitate si la nerespectarea legalulu jus placeti a regelui. Dupa cetirea acestui autografu, care de altmintelea e indreptatu in modu indirectu catura intregu episcopatul catolicu d'in Ungari'a, episcopulu dechiará, ca se supune si accomodeza puterii regesci, si cu acéta s'a terminatu totulu.

Adunarea generala a Societatii acad. rom. d'in Bucuresci.

Siedinti'a plen. de Marti 10/22. aug. 1871.

Se deschide la 1 ora d. m. sub presidiulu ord. fiindu de facia membrii: Laurianu, Massimu, Baritiu, Sionu, Papiu, Ionescu, Urechia, Hodosiu Romanu, Odobescu, Babesiu si mai tardoru, cam de la meliulu siedintiei: Cogalniceanu. — Se citeste protocolulu sied trecute si se aproba; apoi secretariulu gener. allu Societatii, Massimu cetesce reportulu Delegatiunii, care pentru siedinti'a publica de Joi (12/24. aug.) se si tipari, impartindu-se nu numai intre membri, ci si intre numerosulu publicu. (A se vedé mai josu — Red.)

Papiu cere a se pune in acestu reportu cifrele generale despre starea financiaria a societatii, a nume: care fusese starea fondurilor cu finea anului trec. si care este estu-annu, — s'a spesatu atát'a, au remasu atát'a, etc. cu unu cuvintu: conspectulu generalu despre starea financiaria. Se primesce, éta secret. gener. este invitatu a supleni acesta lacuna, dar' numai in cifre generale, fiindu celle speciale cuprinse in bilanciu cassariulu allaturata la reportulu Delegatiunii. (Membrulu Cogalniceanu sosesc.) Hodosiu observa ca in reportu nu s'a relevatu impregiurarea, ca Delegatiunea in urmare conclusulu luat in sesiunea tr. va intrá in relatie cu membrii absentii d'in acea sesiune, pentru ca se lucrede si ei la Dictionariu. Se spuna dara Delegatiunea, facutu-au séu ba? Presied. spune ca s'a facutu. Odobescu anuncia ca nu pote face, pentru estu-annu, discursulu de receptiune. Urechia pune intrebarea: Nu crede societatea ca e necessariu a se spune caus'a lentorei, pentru ca detractorii societatii acad. se nu aiba trecere la publiculu cellu mare? Cere ca se se spuna modulu, cum au lucratu cam tote academiile d'in Europa. Ionescu face propunerea ca se se sterga d'in reportulu delegatiunii cuvintele relative la reducerea subventiunii statului. Papiu secunda. Massimu apera testulu, d'icundu: Unu Zappa, fiiu adoptivu allu Romaniei, au datu fondulu aproape de 200 mii lei, pre candu guvernulu tierrei nu dá neci macaru celle 20 mii lei la ce se obligasse insu-si, dupa ce totu ellu a convocatu societatea, d'ice in fine, ca se pote vorbi a sup'ra lucrulu chiaru si in siedinti'a publica. — Cátu pentru propunerea dlui Urechia, dice ca s'a facutu destullu pre largu in reportulu deleg. d'in ann. tr. éta cátu pentru d. Odobescu nu se scie ca nu va face discurs. de recept. prin urmare s'a trecut in reportu. Babesiu d'ice, ca i pare forte reu ca guvernulu a redus subventiunea, si ca prin urmare e adeveratu ceea ce s'a dissu in reportu, ba inca ar' trebui a se pune mai multe si mai aspre cuvinte deci se se pastredie cuvintele „cu parere de reu.” Cogalniceanu aproba propunerea dlui Ionescu si afirma cu d. Papiu ca cifrele sunt destullu de elocinte, cere suprimerea cuvintelor de apostrofare, ca unele ce sunt mai pre josu de demnitatea societatii. Massimu in numele delegatiunii, la intrebarea lui Hodosiu, face impartesiri particulari dupa afirmatiunea generala a presiedintelui, ca delegat. au intratu in relatiuni cu membrii absentii si ca anume: membrii Ionescu si Romanu au respunsu ca voru lucrá si lucra dar' n'a gatatu inca. Cipariu au respunsu tardiu ca n'a potutu pana acum, avendu inse liter'a T. d'in partea a II. Dict. pote se lucrede in viitoriu, d'ice d. secret. gen. si crede ca reverinti'a sa parintele Timotheu va si lucrá. Sbierra n'au respunsu la invitarea de a lucrá. Babesiu, precum se scie au refusat d'a lucrá. Hodosiu cere a se trece in reportu tote câte impartesit d. secret. gener. Massimu revine la observatiunea lui Papiu, despre starea financiaria si amentirea operatelor intrate pen-

tru Dict., cátu pentru cea d'antania, dice ca se pote face se va supleni, cu tote ca bilanciu allaturata ar' fi singura de ajunsu, — éta cátu pentru cea d'in urma observa, ca in reportu amentirea nu are locu pentru ca operatale au sositu si s'a prezentatu in sesiunea actuala, precandu reportulu cuprinde actele delegatiunii de preste annu pana la deschiderea sesiunii presinte, prin urmare se intiellege ca nu se pote trece in reportu. Acesta observatiune se afla a fi bine intemeiata, dara Papiu insiste pentru cest. financ. d'a se trece in reportu cifrele generale. Massimu dice: nu se face amentire in rep. pentru ca se citeste in sied. unde se va numi comisiunea, carea va avé se cercetadie socotellele si se faca observările. Presiedintele d'ice ca totu ce cere d. Papiu, este, de si numai per apices. Odobescu, Urechia si Cogalniceanu ceru a se trece in reportu cifrele gen. Majoritatea aproba si delegatiunea dechiará ca se va face.

Cuvintele „cu parere de reu“ resuscita noua discusiune. Babesiu insiste a se tiené in reportu. Sionu crede ca se face reu tienendu-se. Papiu face propunerea ca dupa assioma „opposita juxta se invicem posita magis elucescunt“ se se arete publiculu „marimea“ scopulu si „micimea“ mediiloru, apoi per „tangente“ se pote aminti puru si simplu reducerea subventiunii. Baritiu cere suprimerea „parerii de reu“ ca nedemna de societate. — Majoritatea decide a se suprima cuvintele de certa (precum s'a d'issu mai susu) éta cestiunea sulevata de d. Papiu se amana pentru reportulu d'in siedinti'a solemnă, in care se pote vorbi despre acéta. Ionescu cere tiparirea reportulu. Cogalniceanu aproba ideea tiparirii pentru publicu, carui-a, venindu la siedinti'a, bine este a i-se da in mana reportulu, se decide a se tipari (precum s'a mai d'issu.)

Papiu anuncia ca nu e gat'a cu dissertatiunea istorica a sup'ra lui Cantemiru, dar' promite a face pre anulu viit. dupa ce va fi mai adunatu unele documente cari i lipsescu si despre cari crede ca s'ar poté gasi. Cogalniceanu d'ice ca ar fi de cellu mai mare interesu a se tipari scriptele (calleto'ia) Archi-Eppulu Macariu. (Observari: o face D. Hasdeu!) Papiu d'ice, ca ar fi bine discursulu de originea Romaniloru, in cari Cantemiru vorbesce „de originibus familiarum Boiarorum“. Cantemiru insu-si spune ca academi'a d'in Berlinu l'a provocatu a face „Descriptio Moldaviae“, si ca prin urmare bine ar fi a intrebá: de nu cum-va possede acad. de Berlinu nescari correspondintie de a le lui Cantemiru. In fine crede, ca „chronicon Moldo-Valachiae“ despre care vorbesce Cantemiru, pote se se afla. Ionescu d'ice ca nu se afla, pentru ca neci nu estu mai multe opere de la Cantemiru, ca-ce existe una carte in limba franceza in care se cuprinde elenculu operelor lui Cantemiru. Urechia impartesice ca are poesiele lui Antiochu Cantemiru si ca ar fi bine a se tipari intr'una collectiune tote operele Cantemiresciloru. Odobescu vorbesce despre una carte in carea se afla insfrate mai multe familie moldovenesci, cari au insocitu pre Cantemiru. Totodata, ca reportoru allu comisiunii cesariene, face resumerea (Sinopsea) reportulu si mai alesu a conclusiuniloru luate de comisiune. Se decide a se ceti reportulu in sied. viit. asiè precum este in liniamente, remanendu cetirea pre extensum pentru sied. publica de Joi. — Mai multi d'intre membri suleva cestiunea localulu societatii, cerendu a se luá mesure ca societ. se aiba in fine unu localu propriu si se nu amble d'intr'unu auditoriu intraltulu allu facultatii de litere. Tempulu fiindu innaintatu, cestiunea se amana si sied. se redica dupa 5 ore ser'a.

Reportulu secretariulu generalu, presentatu societatii academice

in siedinti'a de la 12/24. aug. 1871.

„Domnii mei! D'in lucrările proiectate a se executá in cursulu anului incetatu, s'au tiparitu, anunctiatu si pusu de mai multe lune in vendiare operele complete alle lui Tacitu, tradusse de reposatulu si demnu collegu allu nostru Gabrielu Munteanu. Avemu de a multiamí onoratulu nostru collegu G. Baritiu pentru prompt'a si bun'a esecutiune a acestei tipariri. Annalie de pre annulu 1870 inca au estu d'in tipariu si s'au anunctiatu de mai multe lune. Delegatiunea crede, ca Annaliloru societatei ar' fi se se dea una mai mare estensiune, atátu in numerulu esemplarielor, cátu si allu materiei, asiè in cátu, afara de processele verbali alle sesiunii si alte acte officiali alle societatei, — se coprenda

si tractate despre subiecte literare, istorice si stiintifice, cari intra in domeniul, ce imbracia activitatea societății: cu modul acestu-a Annalele nostre aru pote deveni interesante pentru unu mai mare numeru de Romani si deschide societății, in publiculu romanesc, una calle de actiune si influentia, la cari, in vederea marilor interese nationale legate de natur'a lucrarilor sale, Societatea este in dreptu, ba chiaru si detoria, să tinda d'in tote poterile si prin tote medilocole, de cari dispune. — D'in Dictionariu si Glossariu societatea cugetasse, că in cursulu acestui anu se va tipari unu numeru de 40 de colle, si allocasse in bugetu summele recerute pentru acest'a; inse d'in lipse si greutati tipografice abie s'au tiparitu si scossu una fasiora de 5 colle d'in Dictionariu; alte doue de acea-si marime, un'a d'in Dictionariu si alt'a d'in Glossariu, sunt sub tipariu si voru est in curendu, asiē că chiaru intr'acēsta sesiune se voru potē impartī intre membrii societății.

Spre a respandi mai multu acestu opu de interese nationale, delegatiunea a crediutu, că mediloculu cellu mai nimeritu ar' fi abonamentele făcute prin anumiti collectanti; inse a acceptatu să cera si luminele societății pentru cea mai nemerita aplicare a acesteii mesurē. Tipografi'a, cu care delegatiunea a contractatu tiparierea Dictionariului si Glossariului, s'a munitu cu tote necesariile pentru una cătu de prompta tiparire a acestor opere, si amu avē cūventē bene fundate de a sperā, că in cursulu annului urmatoriu cea mai mare parte atātu d'in Dictionariu cătu si d'in Glossariu ar' potē essi la lumina, daca s'ar' adoptā mesur'a, ca tiparierea să incēpa d'in doue locuri; daca membrii, cari s'au insarcinatu cu părți de lucrare, ar' grabi a le dā gat'a; daca chiaru in acēsta sesiune membrii presentī, prin doue sēu trei sedintē de debateri in acestu sensu, s'ar' pune in mai de aproape intiellegere cu comisiunea de redactiune, asiē in cătu lucrările fia carui-a să fia facute, pre cătu se pote, mai in armonia cu planulu, ce si-a facutu comisiunea; daca in fine cei absentī s'aru invitā a presentā cătu mai currendu comisiunei de redactiune căte-va colle macariu de lucrare, ce le incumbe, pentru că, dupa observările facute de comisiune a supr'a acestor colle, să potā si d'insii lucrā cătu mai in armonia cu planulu comisiunei. — De la D. Molnar d'in Moscu'a delegatiunea n'a primitu neci unu respunsu despre dictionariulu romanu, ce s'ar' fi aflandu intr'un'a d'in bibliotecile de acolo, si de pre care societatea ar' fi doritu să aiba una copia. — Pentru cea mai buna traducere a comentariilor lui C. J. Cesare de Bello Gallico, pentru care societatea a publicatu concursu cu premiu de 150 galb. inca d'in 1869, au incursu patru manuscripte; era a supr'a sintacticeii romane pentru care de asemenea s'au publicatu inca d'in 1869 concursu cu premiu de 400 galb., nu s'a primitu neci unu elaboratu; si prin urmare, in vederea marei importantie a obiectului, societatea este chiamata a deliberā a supr'a noilor mesurē, ce aru fi de luatu, spre a capetā unu resultatu in acēsta lucrare asiē de insemnata pentru limb'a nationale.

FOISIORIA.

Diana-, Ar-Duinna-, Ardeanna, din'a Ardeni-loru, Arden-ului, Ardelului.

Sylva, Sylvanus, Silvania; Selba-Selvagiu, Selagiu.

Poporu, natiune, nationalitate sunt degiā identice cu conceptele: pamentu, tiera ori patria; va se dica loculu nascerei, la care ni se rapesece inim'a cu dulcētia nespusa, si pentru care este dulce si frumosu pāna a si mori (asiē la vechii romāni).

De va fi cutare poporu, sēu natiune a u t o c h t o n a, i n d i g e n a i n c a r e - v a p a t r i a — p u n u c a s u l u n a t i o n a l i t a t e a r o m a n a i n D a c i a d e o r e - c a n d u a l u i T r a i a n u — l u c r u n a t u r a l u, t i e r ' a r e s p e c t i v a t r e b u e s e i n f a c i s i e d i e, t r e b u e s e e s p r i m e s i p r i n n a t u r ' a e s t e r n a, g e n i u l u, c a r a c t e r i u l u s i t i p u l u i n t e r n u a l u p o p o r u l u i s e u i n p a m e n t e n i t u.

Manecandu d'in acestea consideratiuni, provocati de timpurile dusmanose — scriitorii preocupati — cari in butulu poporului mosnenu, cu cătu ni se deschide si nōe romaniloru căte o pagina mai stralucita in istoria seculiloru negri de vigelie crunte — cu atātu si mai adensu se opintescu sē ni mazalesca tota urm'a romanitāții nostre in vetrele strabune — profitāmu a revindecā d'in capulu locului — centrulu Daciei Traiane — nescari cestiuini istorice fundamentale, precum urmeza:

De rendu poporele d'in lumea vechia se au inchinatu n a t u r e i e s t e r n e, si fenomeniloru ei.

Cu tempu desvalindu-se omenimea d'in fasiile copilariei, pentru că materi'a cruda sē fia mai sublima, s'a inspiratu, s'a personificatu, s'a divinissatu. In acēsta privintia maiestrii cei mai mari au fostu poporele sofisticate ale Orientului, a n u m e e l i n i i. Romanii cu tempu redicandu-se cu virtutea bratiului in fruntea lumii antice, cu domnirea au ereditu virtutele, si vitiurile poporeloru d'in orientu degiā molipsite.

Varro dice: cum-cā relegea italica a fostu subordinata intereseloru comuni; cu alte cuvinte, poporulu romanu cu

In respectulu membriloru, delegatiunea cu profunda dorere are sē announce perderea unui-a d'in membrii sei, care a lassatu unu desiertu anevoia de implenitu in senulu nu numai acesteii societății, ci si allu natiunei intregē, a demulului si infocatului patriotu A. Hurmuzaki. Delegatiunea nu se indoesce că a fostu sincerulu interprete allu societății, espreamandu, in numele acesteii-a, familiei repositului sentimente de profunda intristare si dorere de anima. Dnu V. Alessandri a declaratū că impregiarile nu i mai permitu a face parte d'in acēsta societate. Dnu M. G. Fontaninu, propusu in sesiunea trecuta că membru actualu allu societății, a annunciatu, că starea sanetatei nu i permite a acceptā onorea ce i s'a facutu. Prea santi'a sa Parentele Melchisedecu a facutu connoscutu, că annulu acestu-a, ocupatu de affaceri urgente alle eparchiei, nu pote luā parte la sesiune, si prin urmare neci pronuncā discursulu seu de receptiune. Dnu P. Poenariu a inscientiātu că a p.eparatu cuventulu seu de receptiune, că sē-lu pronuncie in acēsta sesiune; inse d'in caus'a starei sanetatei a cautatu sē plece la bāi. De la cei-a-lalti membri d'in nou alesi nu s'a primitu neci una scientia, daca sunt sēu nu parati a-si pronuncā in acēsta sesiune cuventele de receptiune. — Prin Dnu Steintrup, secretariulu societății regale de scientie d'in Copenhag'a, delegatiunea a primitu pentru bibliotec'a nostra inca căti-va volumeni d'in tipariturele societății regale. De asemenea onoratulu nostru commembru, V. A. Urechia, a donatu si estu tempu mai multi volumeni.

D'intre membrii vechi actuali, Reverinti'a sa parentele T. Cipariu, cum si Dnu I. Caragiani, au annunciatu că starea sanetatei nu li permite a luā parte-la sesiunea acestui anu; era de la cei alti membri nu s'a primitu neci unu respunsu la adresele formale de convocare ce li s'au tramissu. D'in celle espuse resulta, că numerulu de membri actuali ai societății s'a redussu la 17, si la societate remane că, de afla că este lipsa si despue de medilocole, sē maresca acestu numeru in intiellessulu art. VIII d'in statute.

Starea financiaria a societății se va potē vedē mai lamuritu in amenuntele sale, d'in situatiunea prezentata de domnulu cassariu, si allaurata pre langa acēsta relatiune. In lineamente generali potemu spune că, impregiarile nepermitiendu a despune de una insemnata parte d'in summele allocate in bugetulu annului incetatu, Delegatiunea a crediutu că e in folosulu societății a converti bonurile de tesauru in obligatiuni domeniāli si a suscrie, in numele societății, la imprumutulu deschisu pentru acēsta, sum'a de lei noui 300.000 = trei sute de mii. Pentru subventiuni dē lei 20.000 = doue-dieci de mii, votata pre anul 1871 de adunarea nationale a Romaniei libere, s'a primitu mandatulu de incassare.

De asemenea s'a primitu d'in partea esecutoriului testamentariu allu fericitulu Evangeliu Zappa versamentulu pre annulu 1871. in summa de lei 11.750. D'in vendiarea lucrariloru publicate de societate s'au prinsu abie modest'a summa de lei 672. — La finitulu annului 1869—70 fondulu

religiunea (legea) au combinatu ce-va scopu practicu; chiaru cuventulu religio presupune ce-va socialu; — asiē din'a latina Ceres, la campu a fostu din'a tierineloru, in orasiu a simbolisatu progresulu, civilizatiunea s. a. Este inse de insemnatu cum-cā dogmele subtile au fostu rezervate celoru competinti, era poporulu s'a multiamita cu cultulu naturei esterne (alesu d'in ceriu: sorele si lun'a, pre pamentu elementele si fenomenele naturali: munti, vāi, codrii, selbe, lunci, arbori, ape, tresnete, venturi, vifore s. a.)

Dupace s'au intinsu terminii Romei preste celea trei părți ale lumii cunoscutē, dieii pamentului au migratu cu redicat'a in „Panthēon“, coordinandu-se rendu in rendu dupa felulu lor; unu esemply: numai langa Jone Capitolinulu s'au mai atasiatu vre-o 300 Jupiteri ai feluriloru semintie — asiē multiendu-se numerulu lor, n'a mai intrecutu locu, munte, livada, codru, colinu, selba, apa, cetate, tiera s. a. fāra sē n'aiba patroni dietatiale sale.

Ēta a mana cu istor'a si mitologi'a strabniloru, si ni se deslega mai multe reburi delicate d'in istoria nationale. La rendulu intāiu sē luāmu velulu de pre una dina majestatica, si ea va fi: patron'a Daciei virgine.

Deslegandu-se procesulu celu infricosiatu de duoi seculi, pertratatu in părte de sange acum de la tempii lui Iuliu Cesare, — procesulu poporului romanu cu poporulu geticu si dacicu, Dacia se fece provincia romana; ēr' acum sē vedemu pasulu indatenatu de la Entropiu: Cum Dacia bello Decebali viris esset exhausta, Traianus ad frequentantandam hanc, decies centena millia passuum in circuitu habentem, provinciam, ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum transtulerat, ad agros et urbes colendas.

Colonii lui Traianu, scoborandu d'in Apennini in sinulu Carpatiloru, — una alta Italia, — dupa daten'a romana au primitu că politica numirea de mai nainte a tieriei, numai cătu o-au impartitu dupa pusetiunea naturala, in Dacia de susu, si Dacia de josu; ēr' apoi plaiurile deosebite le-au timbratu conformu geniuluiu poporului romanu.

societății erā de lei 192.285, bani 65, destribuiti asiē, că lei 173.908, b. 18 representau fondulu Zappa, era lei 18.377 b. 47, fondulu Cuza. Cā venituri, in bugetulu annului 1870—71, se prevedea in totu summ'a de lei 73.269, b. 08, destribuiti, precum urmedia.

1. Procentele fondului Zappa	lei 17.390 b. 81
2. Versamentulu VI. a lui Zappa pre 1871	— 11.750 „ 00
3. Intrarea d'in vendiarea tipariteloru	— 1175 „ 00
4. Procentele fondului Cuza	— 1837 „ 74
5. Subventiunea de la guvernulu	— 20.000 „ 00
6. Restulu d'in subventiunea an. 1869—70	— 21.115 „ 53

D'in lei 53.196, b. 75 prevediuti in acellu-a-si bugetu, la spese, nu s'au aplicatu de cătu lei 21.432, b. 20 specificati, precum urmedia:

D'in alle lui Zappa	lei 10.839 b. 17
D'in alle lui Cuza	— 3.259 „ 44
D'in subventiune	— 17.333 „ 59

Excedentele venituriloru preste spesele bugetului annului 1869—70 ar fi dara de 41.836, b. 88; inse prin manipulariunile de schimburi de bonuri, ellu a ajunsu in realitate la lei 46.240, b. 39, asiē in cătu fondulu societății este de lei 238.526, b. 04, destribuiti precum urmedia:

Fondu Zappa	lei 196.836 b. 48
Fondu Cuza	— 17.459 „ 90
Subvent. crescuta in parte prin procente	— 24.219 „ 66

La acēsti-a adaugandu-se si lei 994, b. 89, summ'a crescuta prin procentele fondului offeritu de consiliu judecianu de Teleormanu pentru sustinerea la studie a unui june macedonianu, starea financiaria a societății presenta, in totu, sum'a de lei 239.520 b. 93.

Si fiindu că delegatiunea a suscrissu la imprumutulu domeniāle, pre numele societății, summ'a nominalu de lei 300.000, pentru cari cauta sē respunda summ'a reale de lei 225.000 ar mai remanē disponibile una summa de lei 14.520 b. 93, care sē se inseria in bugetulu annului urmatoriu.

Spesele facute d'in subventiune se urca, cum se vede, pre anul'incetatu, la cifra de 17.333 b. 34. In annulu urmatoriu aceste nu voru potē fi mai mice; si fiindu că subventiunea pentru 1872 s'a redussu la lei 1000, cari s'dausi la cei de mai susu 24.229 b. 66, insummedia 34.229 b. 66; urmedia, că pentru sectiunile istorica si stiintifica societatea nu despune decātu de una summa rotunda cam de lei 16.000, si prin urmare societatea este chiamata a deliberā matura a supr'a mesurorulu ce ar fi de luatu pentru desvoltarea sectiunei istorice abie formata, cum si pentru unu inceputu allu sectiunei stiintifice.

Secretariu generale: I. C. J. M a s s i m u

Sigaretulu-Maramuresiului, 27. aug. 1871.

Domnulu ministru alu financiiloru Carolu Kerkápoly, sosi asta-di la ora 5. dupa media-di in capital'a Maramuresiului, insocitu de dnulu Iosifu Prongberger, directorele minelor si dominiiloru erariale d'in Maramuresiu. Edificiele

Buna minte peninsul'a Alpiiloru (Alpi, Albi de Italia) niau'a perpetua politica se dice: Italia, dar' mitologica, domestice, se chiama tier'a Penninului, Penniniloru, Apenniniloru, de la dieulu muntiloru Pennin. (Tit. Liv. lib. XXI. cap. 38.)

Chiaru asiē in Dacia, precum a casa in Itali'a, numirea politica, că mai nainte; dar' cea mitologica? pardon pucinu, e la rendu una dina majestateca.

Dana, virginea cu crinii aurii, mirés'a logodita poporului Romanu muntēnu, par exprés e tier'a muntiloru, codriloru, selbeloru, lunceloru si a vāiloru, pre scurtu, unu mosaicu de colini majestateci, sierpuita de riuri cristaline, cu o temperaturu sanitaru — apoi sē-ti mai intipuesci cultur'a italica: Dacia Felix, Dacia Abundans — si-ti va pareā, că s'a ruptu una parte d'in paradisu, si a caditu la pamentu; virgur'a acēsta, mai repetim, pre cine se primesc d'intre diei si dne patronu mai potrivitu in sinulu seu delicatu? la tota intemplantia o tare dina majestateca, — dina Diana.

Diana, dina muntiloru si a selbeloru, dina venatoriloru, armata cu arcu, pharetra si sageti, fic'a lui Jone, sor'a lui Apoline, acum d'in dfilele regiloru a avutu beseric'a in Roma (Dionys. Halicarn. lib. IV. Antiq. Rom.) si unu cultu deosebitulu poporele latine silvestre; ma romanii si că crestini o numira santā, San-Diana (Sanza) si i tienu serbatori cu cunune de flori; beseric'a propter bonum pacis, a permutatu: San-Zienile romane, cu San-Giovane (Ioane) crestinescu — de aici epiteturi nenumerate, căte tētie in beseric'a Ephesului (m. a m. m. a e pre statua Diane), precum; Latonia, Luna, Lucina, memorialis, venatrix, mitis, nivea, montivaga, honesta, jaculatrix, animosa, aventiua, tyburtina, clara, lucifera, candida, alba, sylvicola, intemerata; Astrorum decus, Dea sylvarum, s. a. ti se pare că cetesci acatistulu pentru laudele S. Mariei.

Cultulu acestu-a nationalu a dnei Dianei lu intimpināmu identicu la tote poporele rasei latine; ēr' apoi chiaru acēsta identicitate ni arunca mai vederata lumina a supr'a obiectului nostru delicatu.

Cultulu Dianei in Itali'a s'a constatatulu prin epitetele

d'in strad'a principale si d'in piati'a Sigetului erau impenate cu tricolori magiare. Publicu curiosu se areta d'in ferestre si la strade, pentru a vede pre professorulu dela Pap'a, carele porta asta-di in carc'a sa avere si lipsele tierci. Dar' numai putieni si-au potutu indestul' curiositatea, de-ora-ce ospale nostru venia in trassura accopeita. Aseptamu se andu urari, inse indesiertu: cetatiani nostri pare ca nu se prea potu insuflati de nimicu, ce mirosa a financi.

Dlu ministru s'a incortelatu in palatulu directiunei erariali, avendu dreptu garda de onore una mica trupa de honved, primi apoi deputatiuni d'in partea comitatului, a cetati' Sigeta si d'in partea oficiilor erariali. Conducatoriulu deputatiunei comitatense, dlu Ladislau Mihalca, i-trase atentiunea la multele neajunsuri ale poporatiunei nostre, aproape a se ruina sub greutatea contributiunei, care, mai alesu a ramulu seu fonciaru, trece departe preste marginile equitatii, considerandu sterilitatea teritoriului nostru munteanu. Ministrulu dechiaru, ca n'a venit pentru excursiuni de placere, ci pentru a studi' atatu starea si reportele materiali de poporulu, catu si bunurile proprie ale statului: rezultatele i-voru servi de cinsura pentru venitoriu. Fia, ca dlu ministru se dea si se asculte numai de atari omeni, cari voru descoperi adeverulu, tristulu adeveru. Scimu, ca cateva dile sunt pre putiene pentru a se poté convinge d'in eseriencia propria despre starea lucrurilor; scimu, ca va fi visatu la descoperirile altoru-a, d'intre cari, pote, ca mai multi voru fi aplecati a i-desveli numai laturi stralucite, d. a. despre manipularea (de multe ori pre ascunsa si, d'in acesta cauza, cam suspicioasa) lucrurilor tierci, despre procederea (nu arare-ori incorrecta si daunificatoria) observata la de publiculu ce cumpera un'a alta dela erariu. Crede-mu inse, ca dlu ministru va sci apretia informatiunile ce i-le va procura.

Mane va cerceta minele de sare d'in Slatin'a, alaltamane cele d'in Casciu (Rana-secu), era mercuri demanetia va porni ctra Bai'a-Mare.

Unu isvoru bogatu alu veniturilor erariali d'in Maramuresiu jace in padurile intinse pre muntii Carpatini. Aceste inse abie de voru poté interessá pre ministrulu caletoriu; fiindu-ca, dupa-cum se vorbesce, ele sunt date in arenda pre 10 anni pentru 20 millione fl. Statulu dobendesce prin acesta esarendare 20 percente a supra' venitului annualu scos pna acum d'in acele selbe. E. de insemnatu inse ca, in lips'a mediloceloru de comunicatiune, fructificarea padurilor a intempinat pna acum greutate mari si n'a produsu nice a 10. parte d'in veniturile ce le promitte asta-di, candu speramu a possede nu preste multu cale ferrata. Asi dara este greu a spune, daca statulu dobendesce ce-va, ori pierde forte multu prin esarendarea d'in cestiune. Atata a siguru, ca arendasiulu nu si-a allocatu capitalulu intr'unu andu in productivu. Oficiile silvanestece si-voru urma functiunile ca si pana acum, firesce, cu scopu de a asigura utilizarea onesta a padurilor vendute. E de temutu inse, ca pre langa tota control'a statului, arendasi voru sci se storca

maritorie insirate mai nainte; se trecemu asié preste Alpi in Galli'a si preste Pireri in Hispania.

Semintzele antice celto-gallice, padurile si muntii loru le-au avutu sante, inchinate d'ineu Duinei, Duinna, Arduinna. (Caesare Cantu lib. V. lib. p. 507.) supranumita cu tempu in moduri felierite: Deana, Arduinna si Arduenna.

Limb'a celto-gallica ni explica in adensu compusetiunea intunecata la vederea prima; adeca precum romanii in Itali'a nantea literei aspre, au prefisua, precum dieulu Peninu a-Peninu, Apeninu; tier'a Peniniloru, Apeniniloru; chiaru ase celto-gallici in Transalpin'a nantea lui d'identicu cu pna prefisu particiau'a celtica ar (insemna la); precum: d'na Duinna, Duenna, compusu Ar-Duinna, Ar-Duenna, Arduinna, Arduenna.

Juliu Cesare, unu alu duoilca Mariu, sfarmandu pre Arivist, si revindicandu pamentulu Galiei d'in manile invaderiloru teutoni, poporele celto-gallice venira in lagatura mai strinsa cu poporele romane italice.

Thierry Amade diserandu in detaiu despre religiunea si mitologie galiloru dice: religiunea galiloru in Italia, cu pucina exceptiune, olympulu atregu alu elliniloru si romaniloru; apoi se inchida: se manarea acesta (intre galii si romani) maitardiu, cadie ndu Galli'a sub dominarea Romei, s'a prefacutu in identitate perfecta. (Histoire des Gaulois depuis les temps les plus reculés jusqu'à l'entieré soumission de la Gaule à la domination romaine.)

Deci asié romanii domni in Galli'a, precum au primitu a Pantheonulu Romei dietati straine, chiaru asié au estinsu cultulu si relega loru si in tiercele romane; va se d'ca in loculu d'ineu celto-gallice Ar-Duinna, si suite in codrii si padurile Galiei totu aceea-si dna, ase in alte vestminte, in limb'a romana, d'ina: Diana. Pentru momentositatea lucrului aducemu la acestu pasu d'ina dupa originalu germanescu: Der Ardennenwald war schon den Römern bekannt und der Diana heilig — die Diana — von deren Dienst mehrere hier aufgefunden. Altäre, Statuen, Inschriften Zeugniß ablegen. Wigand's, Conversations-Lexikon I. Band p. 553.

acelu fondu astfelu, incatu, dupa trecerea celoru 10 anni, voru trebui 20 seu si mai multi anni pentru restaurarea productivitatii padurilor, si in acelu restempu silvanistii nostri voru poté dice in dramba; era noi, misera plebs contribuens, inca vomu senti apessarea acelei stagnatiuni; de ora-ce impuciuarea venituriloru erariali adunge la crescerea sarcineloru nostre publice, cari si asta-di ni intrecu degia poterile.

In convorbirea sa cu unu membru romanu alu deputatiunei comitatense, dlu ministru sulleva cestiunea parochiei romane d'in Sigetu, esprimandu-si nemuliamirea pentru despartirea ei de cea rusesca. — Imparechiarea, desbinarea, reduce poterile unei societati, — observá dsa. Cu tote aceste credemu, ca dlu ministru, ca omu de itelleptiune inalta ni va concede, ca atunci, candu convietuinea ruineza sentiulu religiosu alu unei-a d'intre parti, interpretandu-i cuvintele evangeliului in una limba, pre care n'o scie, n'o precepe, despartirea este una conditiune sine qua non a salvarei si conservarei moralitatii respectivei parti, care, afara de sentiulu moralu, mai are se conserve prin religiunea sa inca si caracterulu seu nationalu. Romanii d'in Sigetu, observandu nobil'a predilectiune a dsale pentru pacea d'intre russi si romani, au otaritu a-lu rogá prin una deputatiune d'in sinulu loru, ca se binevoiesca a aplicá vicariatulu, respective parochiei romane d'in Sigetu una dotatiune respectabile (de-ora-ce vicariatulu romanu d'in Maramuresiu, dela infintierea sa sub Mari'a Teresi'a si pana la tempulu usurpatiunei rusesce, a avutu dotatiune frumosa d'in partea erariului, care possede si adi patronatulu asupra' multoru parochie romane d'in Maramuresiu), estu-modu nu va essiste motivu de certa intre russi si romani. Daca acesta cerere nu ni se va implini, multi voru fi aplecati a crede, ca guvernulu se bucura de discordia nostra cu rusii.

De altminte avemu se insemnamu aci, ca erariulu incepe a uitá cu totulu detoriile sale de patronu facia de besericele romane. Am auditu multe plangeri in respectulu acestu-a. Trebuie se alihuesci tempu indelungatu, pana ce tise dá una parte d'in ce'a ce doresci.

Cu aceste mi-asiiu inchiaia correspondentia, daca asiu poté trece cu vederea una notitia a foiei magiare „Maramaros“, facuta cu privire la finea comunicatului publicatu in nrulu. 79. alu „Federatiunei“, cuprindendu cate-va „esemple demne de emitatu“ ivite pre terenulu causei nostre scolare. Ctra finea acelu comunicatu se dice, adeca, ca de cum-va tote satele romane voru sacrificá cate una particea d'in activitatea loru in favorulu scolei: caus'a invetiamentulu nostru nu va aterná dela gratia stapaniloru nostri magiari, sub auspiciile caroru-a poporulu romanu nu va scapá nice una-data de intunereculu ce lu cuprinde. „Maramaros“ observa: „ce intielege ore auctorulu articolului seu redactorulu sub gratia stapaniloru magiari, si ce sub intunerecu, nu scimu; facemu inse atenti pre respectivii, ca legea instructiunei publice este eflussulu legislatiunei tierci unguresce, era nu alu gratiei unoru singurateci; insemnamu mai de-

Er' acum Dieitatile suite in munti, codrii, paduri si scoborite in ape de rendu dupa conceptulu romanu au imprumutatu numele lor si tiereloru, muntiloru, codriloru, paduriloru si apeloru respective, precum: Peninu Peniniloru italici; dieulu V o g e s codriloru gallici; Arduinna, Deana, Diana Ardenulului, Ardenniloru Galiei belgice; dieulu Tiberinu, Tiberiulu etc. astfelu padurea cea mai grandiosa — a locuri-a cu codrii metalurgici ai Galiei pana in d'na de asta-di se numesce: de la patron'a Diana padurea Arden- Ardenniloru; nu numai ei chiaru tier'a, Departementulu acelu intensu, vecinasu cu (Champagne) Campani'a manosa, pana in d'na de asta-di se dice: tier'a, departamentul Ardenniloru.

De ar' mai fi de trebuintia si alte argumente, si de amu dispune cu tempu mai potrivit, amu merge d'in Gallia la fratii spanioli colonisati in Americ'a si n'amu stá pana in Arden-ulu Ardenniloru; dar' pana la d'le mai bune se stamu la Dacia lui Traianu.

Topografia Daciei la prima vedere; la vederea unui poporu muntenu ca romanii; pasulu lui Eutropiu: colonie nemarginite d'in tota lumea romana — deci si d'in Galli'a — credintia ori mai bine legea pagana a romaniloru — in seclulu alu II. tote locurile pline cu divinitati abstracte si apoi una combinatiune agera in istoria nationale romana — noi romanii la apusu si resaritu amu botesatu si civilisatu pre varvari, si nu varvari pre noi; si mai o diversiune strategica: ce s'a disu de Diana, Arduinna, Ardenna si Ardennii Galiei, se se aplica la Ardennii, padurile, codrii Daciei lui Traianu; si numai decatu d'na Dian'a, Ardenna, si-va desvali fruntea divina de sub norii intunecati ai vechiniloru trecute, vechinri de marire, mai multu de dorere, si vomu vedé scrisu pre ea: Eu Diana d'ina selbeloru redicata in colini Daciei virgure a lui Trajanu prin majestatea Senatuluisi a Poporului Romanu, sum patron'a nationala mitologica a Daciei lui Trajanu, si dadatoria de nume domesticu Arden-ului, Ardenniloru, Ardenniloru; si echoulu generatiunei june cavaleresci romane va respunde: Asié, marire Dianei, Ardennii nationale, patron'a Arden-ului,

parte ca, dupa parerea nostra, intunereculu nu se propaga prin acei-a, cari infintieza scole poporali precum face diet'a magiara si guvernulu magiaru, ci propagatori intunereculu sunt acei-a, cari si-inchidu obii si se incerca a inchide si pre ar altoru-a in faci'a luminei, precum, face „Federatiunea, comunicandu atari articli.“

La aceste observu numai ca: 1.) ar' fi greu a dovedi, ca legea instructiunei publice creata de majoritatea magiara a dietei pestane, e deplinu calificata a promove caus'a instructiunei poporale romane; 2.) n'am scire, ca guvernulu magiaru se fia infintiatu vre-una scola poporala romana in Maramuresiu; 3) guvernulu magiaru n'a infintiatu nice o preparandia romane; preparandiele magiare nu ni potú dá docenti capabili de a instrui prunciu romani. Candidatii de docenti romani trebuie se invetie in limb'a romana stadieloru: de-ora-ce numai asié voru fi in stare a interpreta poporului romanu cunoscentiile loru. Mi-se va face obiectiunea, ca candidatoru romani li-se propune si limb'a romana in preparandiele de statu. Da, ei invetia cum invetia grammaticea limbei romane, invetia a declina, a conjugá, a cunosce partile vorbirei. Unde sunt inse terminii trebuintiosi in matematica, in sciintiele naturali, in economia, pomaritu, etc., unde este copi'a verbeloru ce trebuie se posseda unu invetiatoriu romanu in practice functiunei sale? casciga-si-le-va elu ore tote aceste prin diligenti'a propria? cine mi-va garantá acesta mi-va poté dovedi si aceea, ca pentru calificarea invetiatoriloru nu ni mai trebuiescu preparandie; de-ora-ce acei ce n'aru dori se fia invetiatori, se voru calificá ei insi-si prin propria loru diligintia. Preparandiele magiare dau invetiatori magiari, cari nu voru poté lumina nice una-data pre poporulu romanu. Eca, pentru ce poporulu romanu va remane cuprinsu de intunereculu nescientiei. Daca guvernulu ungurescu voiescu sinceru educatiunea poporului romanu, de-i invetiatori romani calificati in limb'a romana. Acesti-a numai voru poté alungá cetia de pre ochii poporului romanu. Prin tendintia de magiarisare nu se va ajunge alta-ce, decatu, ca poporulu romanu, neintielegundu pre invetiatoriulu calificatu in limb'a magiara, nu va poté gustá d'in isvorulu culturei, va remane ignorantu, ca si pana acum: ast'a o vreu magiarii, ast'a guvernulu magiaru? nu vreu se sci. Acea ce trebuie se scimu este, ca poporulu romanu are se se ingrigesca insu-si de educatiunea sa.

Articlu de lege XVIII. d'in anulu 1871. despre regularea comuneloru.

(S'a sancionatu in 7 iuniu, 1871. S'a promulgatu in amendone camere ale dietei in 10. iuniu, 1871.)

(Fine.)

CAPU IX.

Dispusetiuni diverse si transitorie.
§. 134.

Despre aceea, ca s'asta se se straformeze in comuna, comun'a mica in comuna de sine statatoria, comun'a mare in
*) Vedi Nrii 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89 si 90 ai „Fed.“

Ardelului si datatori'a numirei divine pamentului patriei romane; eca asié: a pa trece, petrele romanu.

Silvanu, Dieulu Selagiului.

Amu fostu inceputu cu unu pasu delicatu pamentulu nascerei, amu fostu inceputu de parte sub polele Bihorului majestatecu, si eta geniulu celu bunu ne-a adusu chiaru acolo unde ni se rapesce inim'a cu dulceti'a si farmecu;

La noi cursulu Eriului — sore frumosu; de d'in colo Selagiulu in nori grei, pare ca s'a indignatu dieulu Sylvanu, de ni ascunde d'in vedere codrii si padurile Mesesiului; si pote cu dreptu cuventu: Pan, Panu fratnulu, s'a redicatu pana la ceriuri in colini Italiei, sorat'a Dian'a s'a maritu ca si o mandra dna si virgura in piscurile Daciei, si de Sylvanu neci pomana! ba-da! —

Republic'a romana ca juna era se fia calcata sub picioru de dusmani; Brutu celu d'antain consulu a moritu omorandu monarchia; legiunile romane stau sdrobite in campulu bataliei — dubie ore au invinsu seu perdu, pentru ca chiaru atati-a au caditu morti d'intre neamici, pre cati d'intre romani, atunci geniulu padurei i imbarbata si li dice: Romaniloru, sunteti invingutori; da asié geniulu acelu-a a fostu dieulu Sylvanu dieulu Selbeloru si alu otareloru.

Conceptulu romanu in locurile mai scoborite s'a inchinatu dieului Sylvanu; si ore este una idea mai potrivita de catu la polele Arden-ului a latari-a unei dine, d'ina cu choru de nimfe ca si Dian'a, sa locuesca bunu vecinu unu dieu cavaleru ca si Sylvanu? patronu bunu cu romanii padureni in eternu, da, Sylvanu a eredita tier'a, codrii si padurile de la Mesesiu pana la Ciblesiu.

Sylvanus a Sylvis; silvalatina, mai pre italica, selva, mai pre romania selba; de la selba Sel(b)agi, Selagianu de la silva Silvania, ergo Trans-Silvani'a, conceptu sidolu — (unguresce Szilvágyáság, Szilágy-Szilágyáság —); va se d'ca dieu, tier'a, codrii si apa, tote derivate d'in selba, tote divinizzate prin Sylvanu.

De la Eriulu Irimului 1871.

Ionu S. Selagianu
prof. pub.

cetate cu magistratu regulat, cetatea cu magistratu regulat in comuna mare: decide ministrul de interne intre marginile §§-loru 135 si 136 pre langa ascultarea opiniunii municipiului.

Er' ace'a, cá cetatea cu magistratu regulat se se transforme in jurisdicțiune (municipiu) separata o concede legislațiunea prin o lege speciale.

§. 135.

Daca posesorii unui teritoriu de pusta aru voif a se transformá in comuna separata, séu vre-o comuna mica in comuna de sine statatoria, séu in fine o comuna mare in cetate cu magistratu regulat, recurrentii pentru transformare si-predau rogarea la jurisdicțiunea respectiva, si se indetorescu a documentá:

a) cum-cá acést'a transformare o doresce aceea parte a posesorilor puste, respective a locuitorilor comunali, care la-olalta platesce mai multu de diumetate d'in intrega darea directa de statu a puste séu a comunei, si

b) cá dispunu de putere spirituale si materiale destulitoria spre implinirea pünftuala a detorintelor ce li se impunu in urm'a acestei transformari.

Jurisdicțiunea, cercetandu documentele recurrentilor, acele inoocite de opiniune propria le tramite ministrului de interne, care decide cu valoare definitiva.

Daca s'a documentatu totu ce e de a se documentá dupa cele de susu: transformarea nu se pote denegá.

§. 136.

Daca o cetate cu magistratu regulat vre se abdice de acésta stare, si doresce a intrá in strulu comunelor mari, séu o comuna mare, parasindu-si starea de sine, vré se se alize cá comuna mica cu alte comune mici: recurrentii pentru acést'a transformare sunt detori a-si dá rogarea dupa modalitatea cercuserisa la §-lu 135.

Sunt detori a documentá:

cá acést'a transformare o doresce aceea parte a locuitorilor comunei, care platesce mai multu de diumetate d'in intrega darea directa de statu a comunei, si cá d'in defectulu puterei spirituale si materiale destulitorie nu-su in stare a impleni detorintele, ce li s'au impusu cá cetate cu magistratu regulat si respective cá comuna mare.

In atari casuri se vá observá totu aceea-si procedura, care s'a disu la §-lu 135.

§. 137.

Candu se allatura cu privire la administratiunea publica teritoriulu unei puste la teritoriulu unei comune vecine, daca aceea comuna inca atunci-a posede avere, séu are detorie, si vine intrebarea despre aceea: participá-va si încá-ta la venitul averei, séu ore obligata e a concurge la detori'a de pana acum'a si in cátu? mai antáiu se va incercá impacatiune amicabile cu intevenirea jurisdicțiunii, si daca acést'a remane fára efect, intrebarea se va decide in calea procesului ce se va incepe inaintea judecatoriei competente pentru comuna.

§. 138.

Unirea comunelor construite la-olalta se decide prin ministrul de interne la rogarea motivata si spriginita de jurisdicțiune a reprezentantiei unei-a séu altei comune, pre langa ascultarea comunei respective si stabilirea conditiunilor unirei.

Unirea numai in acelu casu se ordina, daca o doresce separatu aceea parte a locuitorimeii ambelor comune, care platesce mai multu de cátu diumetate d'in intrega darea directa de statu a comunei.

In acestu casu nu se pote denegá unirea.

§. 139.

Unirea comunelor construite la-olalta, cari jácu in teritoriulu duoru jurisdicțiunii separate, se pote intempra numai dupa ce s'a midilocitu in cale legislativa ingremiarea unei-a d'intre comune in teritoriulu jurisdicțiionale respectivu.

Unirile facute in anulu 1848 si de atunci-a in coce la-andu-se neatinse; — sunt de a se raportá prin ministrul de interne legislațiunii pentru legalizarea ingremiari.

§. 140.

Pana atunci-a, pana candu comunele se voru constitui in intielesulu legi presente, opidele (mezvárosok), cari in presente sunt investite cu autoritate judecatoresca de prima instantia se considera de cetáti cu magistratu regulat; opidele si satele, cari tienu notariu comunalu separat, inse n'au magistratu separat: de comune mari;

ér' satele, cari tienu notariu comunale comunu, de comune mici, si in acést'a calitate eserceza drepturile asecurate prin lege si indeplinescu detorintele prescise prin lege.

§. 141.

Acolo, unde in presente nu-su corporatiuni reprezentative, drepturile si detorintele, cari prin §§-ii 37., 41., 51. si 53. ai legi presente se concedu corporatiunii reprezentative, la inactivarea legi in locul corporatiunii reprezentative exceptionalmente le va eserce si impleni primari'a (antisti'a comunala) sub conducerea suprefectului.

Membrii comitetului verificatoriu (§ 53.) in acestu unu casu se potu alege si desemná d'intre locuitorii cu dreptu de alegere ai comunei.

§. 142.

Notarii, cari se afla in aplicare la promulgarea legi presente, si-tienu oficiulu, numai si numai in intielesulu contractului inchiajat cu ei, séu se potu destituf in intielesulu §-lui 70.

Inse in acele comune, cari se intrunescu pentru constituirea notariatului cercuale nou, la tota intemplarea se va face alegere.

Medicii si inginerii comunali, cari sunt in aplicare la promulgarea legi presente, de-si nu posedu cualificatiunea prescisa la §-lu 74., se potu realege.

§. 143.

Ministrul de interne este insarcinat a duce la indeplinire legea presenta.

IVARIETATI.

*(Congressulu pressei romane.)
„Uniunea Liberale“ d'in Iassi, in numerulu seu 20 de la 12. augustu a. c., se ocupa cu totu adinsulu de ideea importanta a unui mare congressu de diuaristi romani. Ea desfasura in colorile cele mai viue chiamarea cea grea si mare a pressei romane in faci'a situatiunii critice si delicate, in care se afla asta-di Romani'a; areta, cá forti'a pre care se pote radiemá poporul spre a sustiené lupt'a crancenca cu dusmanii sei puternici si neimpacati, este press'a si numai press'a. Press'a singura, incungiurata de simpatii publica si sustienuta de incuragiarele tieriei, formeza acum sperantiele poporului. Press'a este a trei'a putere politica intr'onu statu liberu. Dar' pentru cá actiunea ei se aiba efectulu doritu se recere unu planu uniformu de activitate, unu sistemu practic de aperature; acést'a inse i lipsesce; ea n'are una cale determinata si unanima spre a-si esercitá iniriurarea a supr'a afacerilor publice. Dreptu-aceea „Uniunea Liberale“ eschiamá: „Sé ne intruimú dar' cu totii, cá-ci ocaziunea este favorabile. Sé ne intruimú dupa pelearinagiulu ce voru face romanii la Putn'a, la mormentulu santului Stefanu, si atunci animati de noua vigore, inspirati de sant'a umbra a Erului vomu probá cá scimu, cá si strabunii nostri, in periclele cele mari, se parasimu miclele desbinári intestine, si uniti cu totii, cu una inima si cu unu sufletu, se aparamu legea, credinti'a si most'a nostra. . . Acum, ori nici-odata, este tempulu sé intrámu in deplinetatea detorineloru nostre. . . Sé facemu dar' uná mare intrunire de diuaristi in Bucuresti, séu in Iassi, ori unde, indata dupa serbarea de la Putn'a; sé ne convocámu d'in tote partile tieriei si sé ne intalnimu cu totii la diu'a otarita si la locul fissatu. Diuaristii bucurestieni sé ié inciativ'a convocarii — Acum este tempu sé vedimú in fapta, daca scimu sé voimú binele publicu pentru patri'a mama, si daca iubimú poporul seu.“ — Astu-feliu vorbesce „Uniunea Liberale“, astu-feliu vorbescu si celea-lalte foie nationale romanesci: „Romanulu“, „Telegrafulu“, „Semenatoriulu“, „Column'a lui Traianu“, etc. — Dée Ddieu, cá sé vedemu cátu mai curundu realizata acést'a salutaria idee, cá cu totii sé ne potemu bucurá de binefacerile si rezultatele imbucuratorie ale unei cointielegeri intre capii pressei romane, carea este in atatea parti sfasiata.

*(„Poporulu“) este numele unui nou organu de pnblicitate ce a aparutu acum de curundu in Roman'a libera. Dlu N. Bassarabescu, directorulu si redactorulu acestei foie noue, a lucratu pana acum in tempulu mai recentu, cá redactoru la „Trompet'a Carp.“, dar' d'in caus'a unei diferentie — de pareri séu chiaru de principie — ce s'a fostu escatu intre Dsa si directorulu acelu organu, dsa a ruptu-o cu dlu C. Bolliacu si asta-di vedemu, cá a fundatu insu-si una foia periodica-politica, carei-a i-a datu numele „Poporulu.“ D'in program'a ce o desfasura Dlu Bassarabescu se vede, cá tedintiele acestei foie sunt liberale si cá ea si-va pune tote silintiele spre a vedé intinsa instructiunea publica preste massa' poporului; ea va tiené atentu pre poporu a supr'a speculatiunilor gidaniloru-lipitori; va cere armarea generale, moralizarea clerului si imbunetatefrea sortii lui, etc. si cá „organu devotatu interesselorú natiunii va luptá fára abatere contra strainismului, imbracisandu totu ce este nationalu si aspirandu la unitatea, in tempu oportunu, a tuturorú Romaniloru intr'unu singurú statu.“ — „Poporulu va aparé, d'in lun'a viitoria incependu, de trei ori pre septemana, si va costá pentru Transilvani'a 60 de lei noui pre anu, 30 l. n. pre 6 lune. I dorimú succesu bunu, dile indelungate, taria si perseverantia in lupt'a pentru dreptu si dreptate, in lupt'a pentru unitate.

Sciri electrice.

Versalia, 8. septemvre. Fortareti'a Bourges are sé devina centrulu militariu alu Franciei.

Scol'a de resbelu d'in Metz, precum si arsenalulu centralu se voru transferá la Bourges, spre a carui aperature se redica fortificatiuni; Avallon, Chagny, si Autun sunt desemnate de puncte principale pentru aceste lucrári.

Scutari, 8. septemvre. Tinerimea fugu d'in cetáti in munti. Defiléele de la Shari si Dbratiti'a sunt tare ocupate de truppe.

Constantinopole, 9. septemvre. Favoritul sultanului, Mahmudu pasi'a, fú redicatu la gradulu de mare viziru. Ministeriulu se constiue; partit'a russesca are pucine prospecte.

Parisiu, 9 septemvre. Se asigura, cá atadi a inceputu evacuarea forturiloru parisiane.

Viena, 11 septemvre. Invitatiunea, ce o fecitiarulu germanu imperatului austriacu, suna pre midiloculu lunei lui octomvre la Coblenz.

Viena, 11 septemvre. „Diurnalulu austriacu“ comunica, cá contele Andrássy este instruit a supr'a cuprinsului essentialu alu tractatului impacatiune cu cehii, si cá d'insulu si ar' fi datu consentimentulu, dar' nu la tote punctele. — Locutienetorii d'in Austria superiora, Stiri'a si Moravia sunt chiamati la Viena.

Versalia, 11. septemvre. Relatiunile intre Itali'a si Francia s'au cam recitu, d'in caus' cá numai consululu italianu n'a gratulatu la Thiers la alegerea sa de presiedinte alu republici. Nigra si a motivatu acést'a intrelasare cu imprejurarea, cá consululu francesu inca n'a felicitat pre Victoru Emanuilu la intrarea sa in Roma.

Praga, 12. septemvre. „Politik“ crede, cá cochetarea lui Hohenwart cu Beust pericliteza impacatiunea; Beust trebue doboritu, cá ce de la el amenintia fortuna.

Viena, 12. septemvre. Sesiunea dietelor va durá patru septemane, ér' senatulu imperiale se va convocá pre la finea lui octomvre. — Contele Chotek este numitu de locutienetoriu proorsoriu alu Boemiei.

Roma, 12. septemvre. In dfilele prossime va tiené in Vaticanu unu consistoriu secretu pentru ocuparea mai multoru scaune episcopesci. In nainte de tote se vorbesce de preconisatiunea arce episcopului de Parisu, monsignorele Guibert, care numai cu autorizare papale vré sé-si ocupe noi sa demnitate. A fara de aceea se voru preconisá mai multi episcopi italieni, la a caroru numire guvernulu italianu lasa papei mana deplinu liberu.

Burs'a de Viena de la 12. septemvre. 1871.

5% metall.	59.90	Londra	118.10
Imprum. nat.	68.90	Argintu	118.25
Sorti d'in 1860	98.80	Galbenu	5.71
Act. de banca	765.—	Napoleond'or	9.48
Act. inst. cred.	286.40		

Anunciu.

Renumitul nostru pictoru academicu, dlu Nicolau Popescu, pune oper'a sa cea mai arteficioasa, portretulu anui cersitoriu caruntu d'in Roma, la vendicare prin sortitura de lotaria.

Acestu capu de opera fiindu si publicului nostru parte cunoscutu, a fostu judecatu d'in partea comisiunii artistice a espusetiunii d'in Roma, de unu opu lucrata cea mai mare perfectiune.

Pretulu unui astufelu de portretu se termina ad mimum la 600 fl. v. a.

Spre posibilitatea vendiarii inse se edau numai 40 de losuri, cu 1 fl. losulu, dupa a caroru cumperare sortit'ur'a se va efectuf cu ocaziunea vre-unei adunari séu petreceri nationale d'in Logosiu, Temisiora séu Aradu, in terminu pana la anulu nou 1872.

Onoratul publicu este rogatu a imbracisá sortit'ur'a acestei opere tramitiendu banii pentru losurile cumperand cátra subscripsulu in Versietiu, carele porta afacta sortit'uriei.

Datu in Versietiu, in 7. sept. 1871.

Ioanu Siepetianu,
adj. adv.

(1—3)

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU